

IPO 1

ELS RISCOS

DERIVATS DE

CONDICIONS DE TREBALL

**ELS RISCOS
DERIVATS DE LES
CONDICIONS DE
SEGURETAT**

01

**ELS RISCOS
ERGONÒMICS**

02

**ELS RISCOS
PSICOSOCIALS**

03

INTRODUCCIÓ

El **60% dels danys** de les persones treballadores derivats de la seva activitat laboral tenen a veure amb el **sistema musculoesquelètic**.

El **segon** problema que causa accidents és l'**estrès** derivat del treball.

D'altra banda, els **sobreesforços** i les **caigudes** representen més del **50% dels accidents** de treball.

ELS RISCOS DERIVATS DE LES CONDICIONS DE SEGURETAT

Els riscos derivats de les condicions de seguretat són els **causats per elements** que, quan estan presents, poden provocar accidents de treball.

Els riscos deguts a les condicions de seguretat poden estar originats pels següents **elements**:

LLOCS DE TREBALL

EQUIPS DE TREBALL

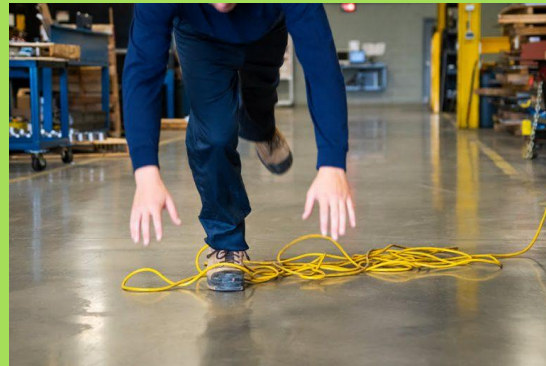
**INSTAL·LACIONS
ELÈCTRIQUES**

INCENDIS

1.1. ELS LLOCS DE TREBALL

Els llocs de treball són les **àrees del centre de treball**, edificades o no, en què la persona **treballadora ha de romandre o a què ha d'accedir** per a qualsevol tasca que tingui a veure amb la seva feina.

RISCOS EN ELS LLOCS DE TREBALL

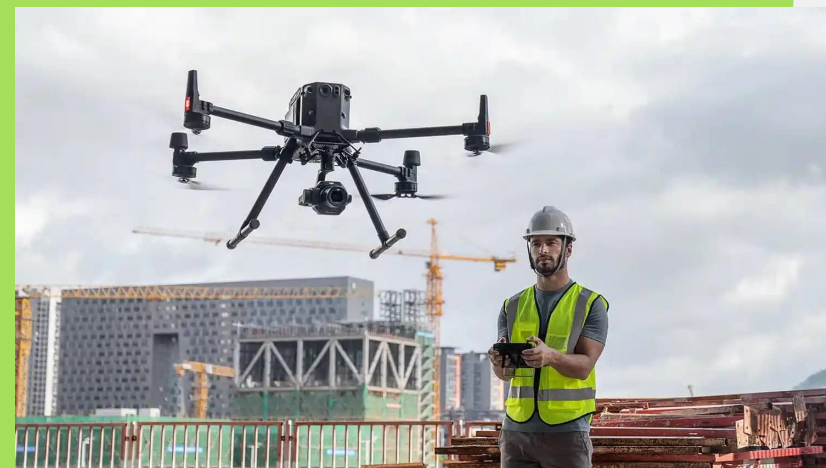
- Caigudes al mateix nivell i a diferent.
- Petjades sobre objectes.
- Xocs contra objectes immòbils.
- Xocs contra objectes mòbils.
- Incendis i explosions.
- Atropellament amb vehicles.
- Caigudes d'objectes per ensorrament o desplom.

Condicions mínimes que han de complir els llocs de treball:

Espais de treball i zones perilloses	Dimensions: -3 mts. d'alçada. En locals comercials i oficines 2,5 mts. -2 m ² de superfície lliure per persona treballadora. -10 m ³ lliures per cada persona treballadora.
Sòls, obertures, desnivells i baranes	·El terra ha de ser fixe, estable, no rellicosos i no tenir irregularitats ni pendents perilloses. ·Les obertures en els sòls o les parets i els desnivells que suposin risc de caiguda s'han de protegir amb baranes o altres sistemes de protecció. Els forats de les parets es protegiran si l'alçaria de caiguda és superior a 2 mts. ·Les baranes de protecció han de ser de materials rígids i resistents, tenir una alçària mínima de 90 cm., i a més, comptar amb una protecció que impedeixi el lliscament per sota seu.
Escales i rampes	·Les escales: amplada mínima 1 mt., una petjada entre 26 i 36 cm, i contrapetjada entre 13 i 23 cm. ·Les rampes: pendent màxim 12% quan arribin a una longitud de fins a 3 mts., del 10% quan tinguin una longitud de fins 10 mts., i del 8% en longituds superiors a 10 mts.
Vies de circulació	·Les portes exteriors han de tenir una amplada mínima de 80 cm i els passadissos d'1 m. com a mínim. ·El traçat de les vies de circulació ha d'estar senyalitzat amb claredat.
Ordre, neteja i manteniment	·Les zones de pas, sortides i vies de circulació, i especialment les vies d'evacuació, han de romandre lliures d'obstacles.
Il·luminació	·En els llocs de treball serà, com a mínim, de 100 lux per a tasques amb exigències visuals baixes. 200 lux per a mitjanes, 500 lux per a altes i 1000 lux per a molt altes. En zones comunes d'ús ocasional un mínim de 50 lux, i 100 lux en zones d'ús habitual. En vies de circulació un mínim de 25 lux per a l'ús ocasional i 50 lux per a les d'ús habitual.

1.2. ELS EQUIPS DE TREBALL

Segons el Reial Decret 1215/1997, un equip de treball és qualsevol **màquina, aparell o instrument o instal·lació utilitzat** en el **treball**.

- A. Els riscos derivats de l'ús de **màquines**.
- B. Els riscos derivats de l'ús d'**eines**.
- C. Els riscos derivats dels equips amb **noves tecnologies**.

A. Els riscos derivats de l'ús de màquines

MECÀNICS

Atrapaments

DANYS: lesions per aixafaments i amputacions

Talls i cops

DANYS: lesions, ferides i amputacions

Projecció de partícules

DANYS: lesions en la pell o en els ulls

ELÈCTRICS

Contacte amb elements

DANYS: electrització, tetanització, cremades

SOROLLS

Exposició a nivells alts

DANYS: pèrdua d'audició, estrès, fatiga

TÈRMICS

Contacte, i exposició a flames i explosions

DANYS: cremades

VIBRACIONS

Exposició a vibracions

DANYS: trastorns musculoesquelètics

RADIACIONS

Exposició a radiacions

DANYS: en la vista, en els teixits, càncer, catarates

ERGONÒMICS

Postures forçades i moviments repetitius

DANYS: trastorns musculoesquelètics

A. Els riscos derivats de l'ús de màquines

Mesures preventives que es poden adoptar:

INTEGRADES EN LA MÀQUINA

Sistemes de protecció

- Resguards
- Dispositius de seguretat

Advertiments

- Manuals d'instruccions
- Senyalització

Dispositius suplementaris

- Funció de parada

NO INTEGRADES EN LA MÀQUINA

Informar
i donar **formació**

Utilitzar els EPIs

**Aplicar mètodes
adequats** per fer les
tasques

Fer el **manteniment
periòdicament**

B. Els riscos derivats de l'ús d'eines

Davant l'ús d'eines es poden adoptar les següents **mesures preventives**:

RISCOS DE L'ÚS D'EINES

- Cops
- Talls
- Punxades
- Projecció de fragments
- Trastorns muculoesquelètics
- Contacte elèctric

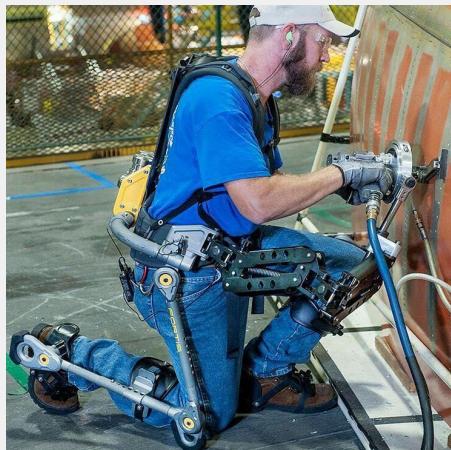
FACTORS DE RISC

- La utilització de les eines de manera **inadequada** o per a un ús **diferent** al previst.
- L'ús d'eines **defectuoses** o **baixa qualitat**.
- La **falta** de **manteniment**.
- L'emmagatzematge o el **transport incorrectes**.

MESURES PREVENTIVES

- Adquirir** eines amb marcatge **CE**.
- Utilitzar** eines **dissenyades** per al seu ús.
- Mantenir en bon estat** les eines.
- Transport adequat i segur**.
- Utilitzar EPIs** quan sigui necessari.

C. Els riscos derivats dels equips amb noves tecnologies

	CARACTERÍSTIQUES	RISCOS DE SEGURETAT
ROBOTS	Mecanismes programables en 2 eixos o més que tenen cert grau d'autonomia, que executen tasques.	·Cops i atrapaments amb parts mòbils. ·Contacte elèctric amb parts actives. ·Projecció de partícules (espurnes, esquixades). ·Cremades (contacte amb parts calentes).
DRONS	Aeronaus no tripulades dirigides a distància.	·Caigudes al mateix nivell o diferent. ·Cops, talls i atrapaments. ·Contacte elèctric, incendi. ·Explosió de les bateries i projecció de partícules.
EXOESQUELETS	Dispositius externs portàtils que es col·loquen damunt del cos amb la finalitat d'augmentar les seves capacitats	·Caigudes i ensopegades ·Fregaments i compressions

1.3. EL RISC ELÈCTRIC

Segons el Reial Decret 614/2001, el **risc elèctric** és l'**originat** pel **corrent elèctric**.

Aquesta definició inclou els **riscos** de:

- A. Xoc elèctric** per contacte directe i indirecte.
- B. Cremades.**
- C. Caigudes o cops** com a conseqüència del xoc.
- D. Incendis o explosions.**

A. Els efectes causats pel corrent elèctric

Pel **pas** del **corrent elèctric** pel cos

Llindar de percepció

Electrificació

Tetanització muscular

Aturada respiratòria

Asfixia

Fibril·lació ventricular

Sense pas del **corrent elèctric** pel cos

Cremades per exposició a arc elèctric

B. Mesures de prevenció i protecció

Mesures preventives que es poden adoptar davant els riscos elèctrics:

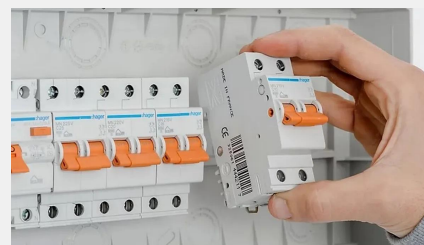
SOBRE INSTAL·LACIONS I EQUIPS

Protecció contra contactes directes i indirectes

·Ús de tensions de seguretat

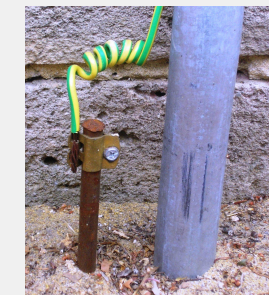
Protecció contra contactes elèctrics directes

·Diferencials, aïllants, obstacles, etc.

Protecció contra contactes elèctrics indirectes

Presa de terra, separar circuits, etc.

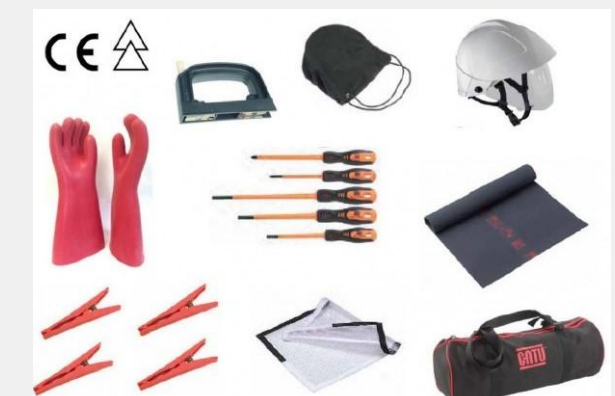

SOBRE LES PERSONES TREBALLADORES

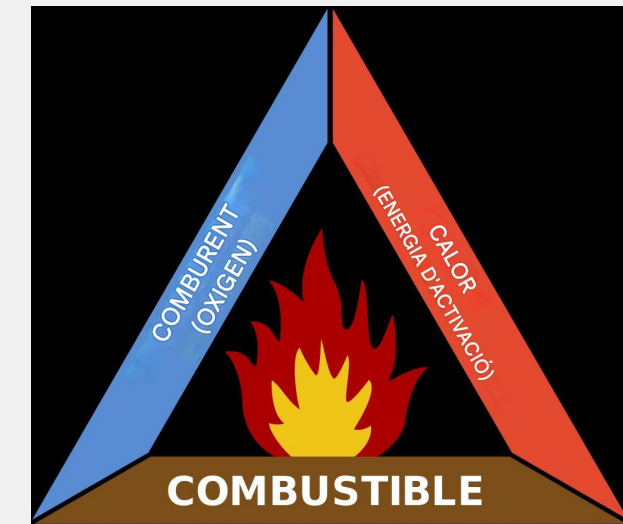
Formar i informar
dels riscos.
Senyalitzar.

Utilitzar **EPIs**, i
eines aïllants.

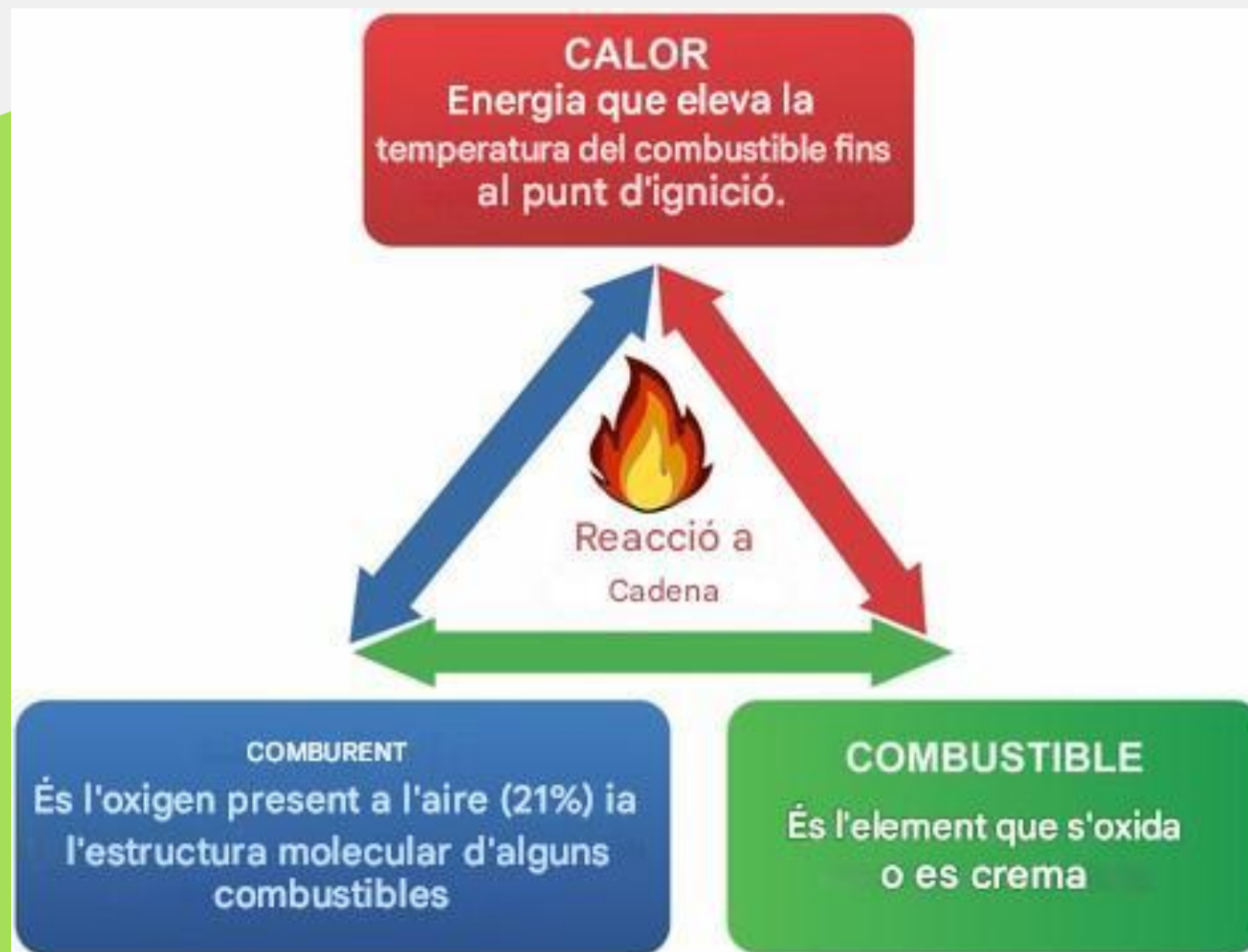

1.4. ELS INCENDIS

Perquè es produeixi un **foc** cal que conflueixin els següents **elements**:

Hi ha uns **tipus de foc**, davant dels que caldrà utilitzar diferents tipus d'extinció o extintors:

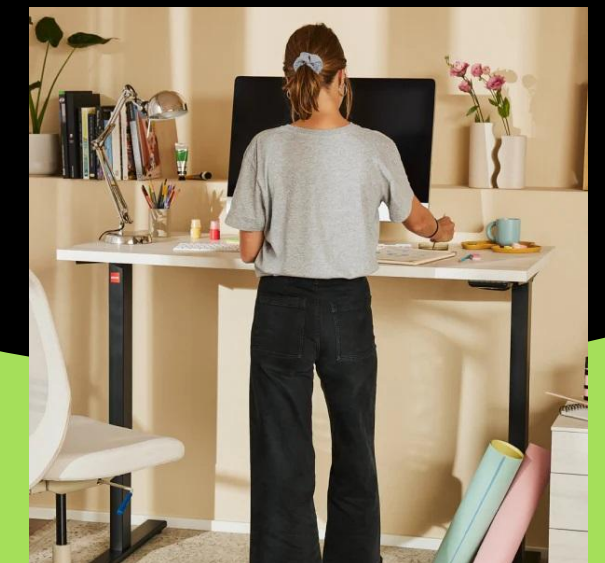
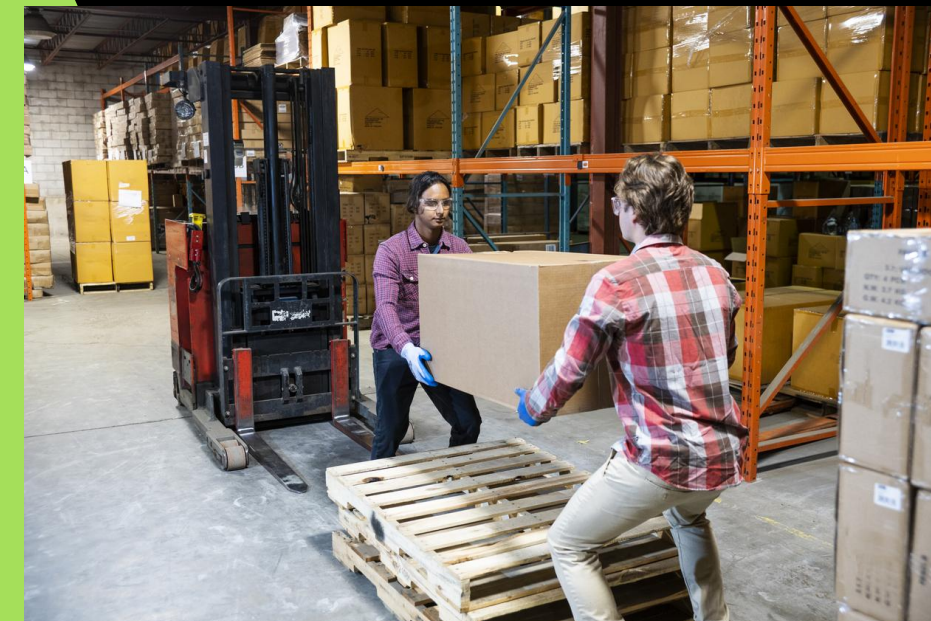
Classificació dels tipus de Foc				
Focs de materials combustibles sòlids comuns, com ara: fusta, tèxtils, paper, i plàstics.	Foc de líquids inflamables o combustibles, gasos, greixos i plàstics termoplàstics	Foc en presència d'equips i instal·lacions elèctriques energitzats	Focs de metalls reactius com: magnesi, sodi, potassi, zirconi i titani.	Incendis derivats de la utilització d'olis i greixos a aparells de cuina.
Materials Sòlids	Materials líquids	Elèctric	Metalls	Olis i greixos de cuina

ELS RISCOS ERGONÒMICS

Els riscos ergonòmics són aquells **derivats** de la **càrrega de treball**, les **condicions ambientals** i el **disseny del lloc de treball**.

La **càrrega de treball** és el conjunt de **requeriments**, tant **físics** com **mentals**, als quals està sotmesa a persona treballadora al llarg de la seva jornada laboral.

La **conseqüència** més directa de la càrrega de treball és la **fatiga**, que consisteix en la disminució de la capacitat física i mental d'una persona després d'haver exercit una tasca durant un període de temps determinat.

2.1. LA CÀRREGA FÍSICA

Com a conseqüència de la càrrega de treball física, poden **aparèixer trastorns musculoesquelètics**, que són alteracions en músculs, articulacions, tendons, lligaments, nervis i ossos.

Els **factors de risc** són:

- A.** La **postura** de treball.
- B.** La **manipulació** de càrregues.
- C.** Els **moviments** repetitius.

A. La postura de treball (pautes a seguir)

TREBALL ASSEGUT

Mantenir **esquena recta**, recolzada **contra el respatller**, evitar torsions del tronc.

Anivellar la **taula**.

Adequar l'**alçària** de la **cadira** al tipus de treball, **recolzar** els **peus** al terra.

Canvis de **posició** i **alternar postures**.

TREBALL DEMPEUS

Col·locar el pla de treball i les **eines** en l'**àrea de treball**.

Alternar aquesta **postura** amb altres.

Adequar l'**altura** del **lloc de treball** a l'**activitat** que es duu a terme

Treballar amb els **braços** a l'**altura** de la **cintura** per no doblegar l'esquena o agenollar-se

POSTURES FORÇADES

Escollir **plans** de treball **amb altures** que s'**ajustin** al tipus de **tasques** que es duen a terme.

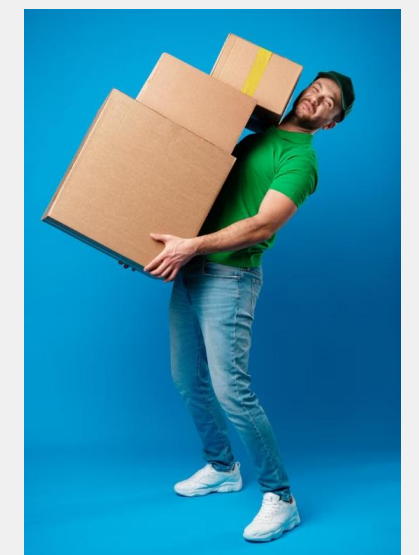
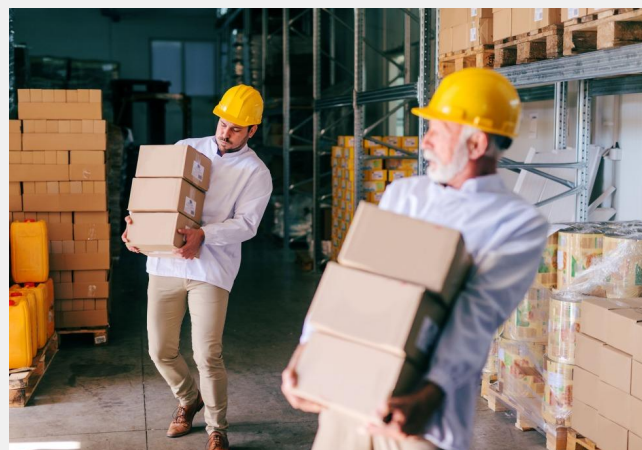
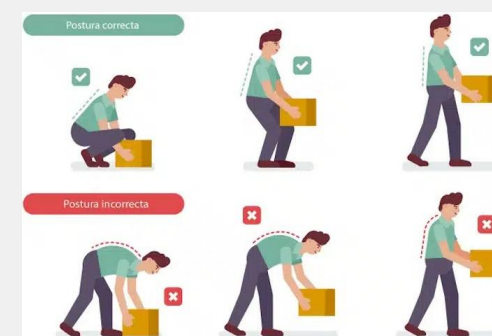
Evitar les **postures inclinades** i **girades** del tronc.

Evitar les **postures estàtiques** i **prolongades** de les extremitats superiors i inferiors.

Evitar els treballs amb les **mans** per **sobre del cap**.

B. La manipulació de càrregues

És qualsevol **operació de transport o subjecció** d'aquestes per part d'una persona o diverses persones que, per les característiques de la càrrega o per fer-se en condicions ergonòmiques inadequades, **comporta riscos dorsolumbars**.

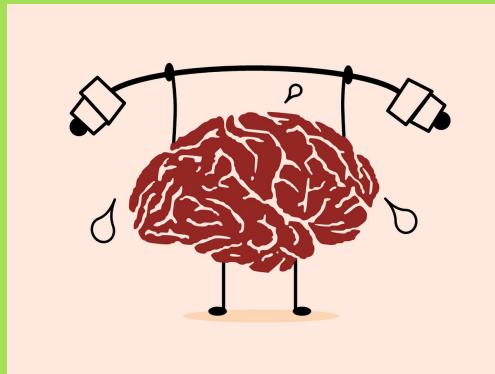

C. Els moviments repetitius

Es considera que un moviment és repetitiu quan **es duu a terme de manera continuada i implica el mateix conjunt osteomuscular**, aspecte que pot acabar **provocant fatiga muscular** acumulada, **sobrecàrrega, dolor i lesió**.

2.2.LA CÀRREGA MENTAL DEL TREBALL

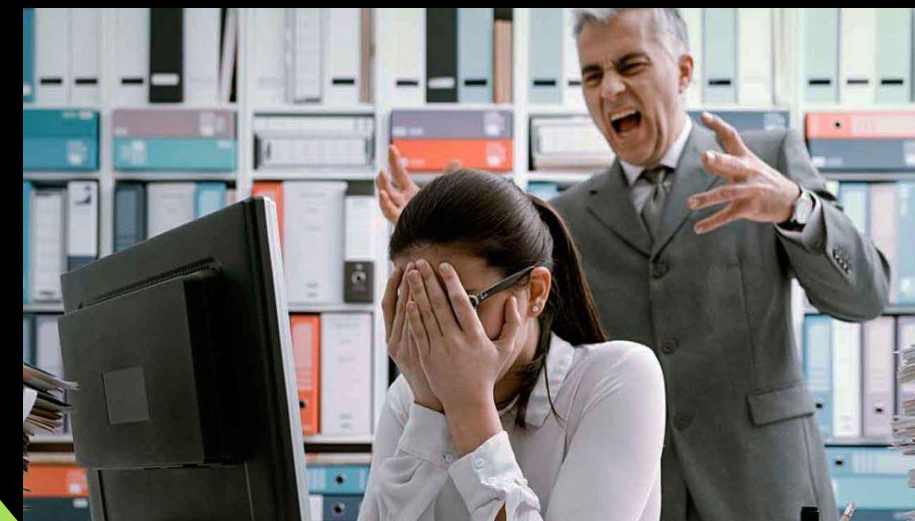
És el nivell d'**activitat mental** o d'esforç intel·lectual **necessari** per **desenvolupar** la **feina** a què està sotmesa la persona treballadora **al llarg de la seva jornada** laboral.

Aquesta càrrega és determinada per la **relació** que s'estableix **entre** les **exigències de treball** i les **característiques** individuals de la **persona** treballadora.

L'**efecte principal** de la càrrega mental **és** la **fatiga mental**, la disminució de la capacitat física o mental de la persona treballadora.

ELS RISCOS PSICOSOCIALS

L'Agència Europea per a la Seguretat i Salut en el Treball considera **factors de risc psicosocial** els aspectes del **disseny, l'organització i la direcció del treball**, i del seu **entorn social**, que **puguin causar danys** físics, socials o psicològics.

Per a entendre millor com es generen aquests riscos, cal diferenciar els següents **conceptes**:

Factors de riscos psicosocials	Riscos psicosocials	Danys
Són els aspectes de l' organització i la direcció del treball i del seu entorn social que, per una configuració deficient o un disseny inadequat, presenten la probabilitat d'afectar negativament la salut i el benestar de les persones treballadores.	Estrès laboral Violència Fatiga	·Trastorns emocionals: ansietat, depressió, etc. ·Trastorns fisiològics: augment de la tensió, bulímia, cefalea, etc. ·Trastorns conductuals: addicions, tecnoaddicions, etc. ·Trastorns socials: aïllament, conflictes interpersonals, agressions, etc.

Classificació dels factors psicosocials i factors de risc psicosocial:

Factors psicosocials	Factors de risc psicosocial
Contingut del treball	Monotonia, repetitivitat, poca varietat de tasques, fragmentació de tasques, treball sense sentit, etc.
Càrrega i ritme de treball	Infracàrrega o sobrecàrrega, ritme alt o inadequat, terminis inflexibles o no adaptats, nivells de concentració, etc.
Temps de treball	Nocturnitat, turnicitat, durada excessiva de les jornades, irregularitat d'horaris, descansos insuficients, treball cap de setmana, disponibilitat constant, etc.
Participació i control	Falta d'autonomia, dificultat per a tenir iniciativa i participació, falta de lideratge, etc., impossibilitat de participació en la presa de decisions, etc.
Rendiment del rol	Indefinició del rol, tasques o funcions contradictòries entre sí, ambigüïtat, conflicte de rol, responsabilitat, sobre persones, etc.
Desenvolupament professional	Promoció inadequada o insuficient, estancament de la carrera professional, condicions contractuals precàries, remuneració inadequada, insuficient formació, falta de reconeixement o estatus, etc.
Relacions interpersonals	Suport social escàs o inadequat, mala qualitat de relacions personals, situacions conflictives, aïllament social, etc.
Equips de treball i exposició a altres riscos	Equips inadequats o sense manteniment; males condicions ambientals, falta d'espai, il·luminació deficient, etc.
Interacció casa-treball	Problemes de la doble presència, conflicte d'exigències.

3.1. L'ESTRÈS

L'estrès és, probablement, el **principal risc psicosocial**, ja que actua com a resposta general davant els riscos psicosocials de risc.

Alguns tipus amb característiques pròpies:

- El **síndrome de burnout** o d'estar cremar pel treball.

Resposta a l'estrès laboral crònic. Característiques: esgotament emocional, despersonalització, sentiment d'incapacitat per fer la tasca.

- El **tecnoestrès**. Estrès derivat de l'ús de noves tecnologies en el treball.

3.2.L'ASSETJAMENT LABORAL EN EL TREBALL (MOBBING)

L'Institut Nacional de Seguretat i Salut en el Treball defineix l'assetjament laboral com **l'exercici de violència psicològica extrema** infligida per una persona o més sobre una altra, **en l'àmbit laboral**, respecte de la qual hi ha una **relació asimètrica de poder**.

Tipus d'assetjament laboral:

ASSETJAMENT DESCENDENT

El que exerceix un superior jeràrquic contra una persona treballadora.

ASSETJAMENT HORITZONTAL

El que es produeix entre persones de la mateixa categoria o el mateix nivell jeràrquic.

ASSETJAMENT ASCENDENT

El que s'exerceix des d'un càrrec inferior contra un càrrec superior.

3.2.L'ASSETJAMENT LABORAL EN EL TREBALL (MOBBING)

Perquè hi hagi assetjament laboral s'han de donar els següents **components**:

Conductes de violència psíquica	Hi ha d'haver actes de violència psíquica dirigits cap a la vida privada o professional del treballador i que atempten contra la seva dignitat o integritat, física o psíquica.
Existència part assetjadora i assetjada	Ha d'haver-hi una part assetjadora i una part assetjada, sense distinció de nivell jeràrquic, i en sentit ascendent, descendent o horitzontal.
Freqüència o durada	Ha de produir-se de manera reiterada, excloent-hi els fets aïllats, com conflictes puntuals entre treballadors, i de manera prolongada.
Tipus de relació asimètrica	Ha d'haver-hi una asimetria de poder (formal, per dependència jeràrquica, o informal, per posició de lideratge, connexions socials, antiguitat dins de l'empresa, etc.)
Dins d'una relació laboral	Ha de produir-se dins del marc d'una relació laboral.
Risc per a la salut	Ha de generar-se un risc per a la salut de la persona assetjada.

3.3. LES MESURES DE PREVENCIÓ I PROTECCIÓ

Cal buscar l'equilibri entre les condicions laborals i el factor humà, amb la finalitat d'evitar l'aparició de conseqüències negatives tant sobre la salut de la plantilla com sobre l'organització.

MESURES ORGANITZATIVES	Dirigides al focus o l'origen del problema. Actuen sobre l'organització. MESURES: reorganització del treball, millora de la comunicació, ordenació del temps de treball, procediments de gestió de conflictes, prevenció de violències, etc.
MESURES D'ENFRONTAMNET	Dirigides al fet que la persona treballadora pugui adquirir pràctiques i coneixements per afrontar els factors de risc psicosocial. MESURES: accions d'informació i formació, desenvolupament i aplicació de procediments o protocols d'assetjament, codis ètics, canals de denúncia, etc.
MESURES DE REHABILITACIÓ	Dirigides a la recuperació i rehabilitació de les persones treballadores que hagin patit danys en la salut derivats de l'exposició a riscos psicosocials. MESURES: adaptació del lloc de treball, canvi de funcions, etc.

